

Załącznik
do Uchwały Nr.....
Rady Miejskiej w Chrzanowie
z dnia

GMINNY PROGRAM OSŁONOWY

„SENIORZY W SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ GMINY CHRZANÓW”

NA ROK 2023

Kontynuacja programu z roku 2022

Chrzanów 2023

SPIS TREŚCI

	strona
I. Podstawa prawna programu.....	3
II. Sprawozdanie z realizacji programu „Seniorzy w Społeczności Lokalnej Gminy Chrzanów” za rok 2022.....	3
III. Diagnoza sytuacji warunkująca kontynuację programu w roku 2023.....	11
IV. Cel programu.....	13
V. Adresaci programu.....	14
VI. Zasady realizacji programu.....	14
VII. Finansowanie programu.....	18
VIII. Kryteria kwalifikujące do objęcia programem	19
IX. Realizator programu	19
X. Okres realizacji programu.....	20
XI. Ewaluacja programu.....	20

I. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU

1. Gminny Program „Seniorzy w Społeczności Lokalnej Gminy Chrzanów” na rok 2023, zwany dalej Programem jest programem osłonowym w rozumieniu przepisu art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023r., poz. 185) dotyczącym realizacji zadań własnych Gminy.
2. Program jest utworzony w związku z ustanowieniem przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej rządowego programu „KORPUS WSPARCIA SENIORÓW NA ROK 2023”.
3. Program będzie realizowany w terminie od dnia 01 kwietnia 2023r. do dnia 31 grudnia 2023r. i obejmie swoim zasięgiem seniorów w wieku 65 lat i więcej z Gminy Chrzanów.
4. Program jest kontynuacją Gminnego Programu Osłonowego „Seniorzy w Społeczności Lokalnej Gminy Chrzanów” z roku 2022.

II. SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI PROGRAMU „SENIORZY W SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ GMINY CHRZANÓW” ZA ROK 2022

W roku 2022 Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie przystąpił do realizacji Gminnego Programu Osłonowego pn. „Seniorzy w społeczności lokalnej Gminy Chrzanów”, podjętego uchwałą nr XLIV/451/2022 Rady Miejskiej w Chrzanowie z dnia 5 kwietnia 2022r., wynikającego z rządowego programu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej pn. „Korpus wsparcia seniorów na rok 2022”.

Celem głównym przyjętego Programu było zapewnienie usługi wsparcia na rzecz seniorów w wieku 65 lat i więcej przez świadczenie usług wynikających z rozeznania potrzeb na terenie Gminy Chrzanów, poprawę poczucia bezpieczeństwa i możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych oraz pomoc w integracji społecznej. Program był realizowany w oparciu o następujące cele szczegółowe:

1. Zapewnienie możliwości bezpiecznego funkcjonowania seniorów w miejscu ich zamieszkania przez nawiązanie współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi skupiającymi środowiska młodzieżowe, a także wolontariuszami tworząc lokalne partnerstwo – **MODUŁ I.**

2. Poprawa poczucia bezpieczeństwa osób starszych oraz możliwość samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych poprzez dostęp do tzw. „opieki na odległość” – **MODUŁ II**.
3. Podniesienie aktywności społecznej osób starszych i polepszenie ich integralności ze środowiskiem lokalnym – **MODUŁ III**.

Moduł I opierał się na działaniach o charakterze wspierającym, zapewnianych przez wolontariuszy, których prace na bieżąco koordynował Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie. Docelowo zrekrutowanych zostało 10 wolontariuszy, którzy świadczyli usługi na rzecz grupy 50 seniorów. Prace wykonywane przez wolontariuszy polegały m.in. na robieniu zakupów, realizowaniu recept, pomocy w załatwianiu drobnych spraw urzędowych, czy wyjściu na spacer. Czasami wolontariusze służyli rozmową, dostarczali informacji o aktualnych wydarzeniach lub wyprowadzili psa na spacer.

Wolontariat dla Seniorów powstał w ramach Chrzanowskiego Centrum Wolontariatu, działającego w strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzanowie, które to z kolei przystąpiło do Koalicji Wolontariatu „Po sąsiedzku” z siedzibą w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Chrzanowie – projekt utworzony w ramach Korpusu Solidarności. Przesłanką do utworzenia Koalicji Wolontariatu była konieczność stworzenia miejsca i przestrzeni do rozmów oraz budowania i wzmacniania zaangażowania wolontariuszy, wymiana doświadczeń, a także rekrutacja wolontariuszy. Zadaniem Koordynatora Chrzanowskiego Centrum Wolontariatu było sprawowanie raz w miesiącu dyżurów w siedzibie chrzanowskiej Biblioteki, gdzie odbywał się nabór osób zainteresowanych wolontariatem, a także sprawozdawczość z działalności wolontaryjnej. Wolontariusze z Chrzanowskiego Centrum Wolontariatu dodatkowo udzielali się przy dowożeniu żywności dla osób potrzebujących, a także w przygotowaniu paczek świątecznych dla podopiecznych Ośrodka Pomocy Społecznej, którzy wzięli udział w Opłatku Maltańskim w okresie Świąt Bożego Narodzenia.

Moduł II został ukierunkowany na poprawę bezpieczeństwa oraz możliwość samodzielnego funkcjonowania seniorów z Gminy Chrzanów w miejscu ich aktywności życiowej poprzez zapewnienie opasek bezpieczeństwa – tzw. „opieka na odległość”. W tym celu, dokonano zakupu 100 sztuk opasek bezpieczeństwa, jako certyfikowanych wyrobów medycznych. Ponadto, Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie ze środków Funduszu Przeciwdziałania Covid-19 zapewnił usługę teleopieki, jako nieodpłatną formę

wsparcia seniorów, polegającą na całodobowym monitoringu ich stanu zdrowia. W sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu zdrowia i życia, powiadamiane były odpowiednie służby ratunkowe. System teleopieki reagował automatycznie w przypadku spadku parametrów życiowych osoby czy z uwagi na odnotowany upadek. Urządzenie opaski, za pośrednictwem przycisku S.O.S. umożliwiało seniorom bezpośrednie zgłoszenie służbom ratunkowym złego samopoczucia. Dodatkową ochronę seniorom zapewniał lokalizator GPS, ułatwiający precyzyjne namierzenie aktualnego miejsca pobytu.

Z usługi opasek bezpieczeństwa seniorzy mieli możliwość pełnego korzystania w okresie od lipca 2022 roku do końca grudnia 2022 roku. Celem dotarcia do szerokiej grupy odbiorców i rozdystrybuowania opasek bezpieczeństwa wśród osób samotnych i/lub z ograniczoną możliwością samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie, Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie przeprowadził odpowiednie działania promocyjne. Dzięki temu, wsparcia w formie opaski bezpieczeństwa otrzymało łącznie 100 osób powyżej 65 roku życia. Służby ratunkowe otrzymały w sumie 212 zgłoszenia alarmowe za pośrednictwem przycisku „SOS”, spośród których 6 wezwań wymagało interwencji zespołu karetki pogotowia. Opaski bezpieczeństwa okazały się niezawodnym urządzeniem, podnoszącym poziom bezpieczeństwa seniorów z terenu Gminy Chrzanów. Dotychczasowi użytkownicy opasek zarekomendowali ich skuteczność wśród swoich znajomych i rodziny, budząc duże zainteresowanie tego rodzaju wsparciem w środowisku lokalnym. Jednocześnie, w/wspomniani użytkownicy wyrazili chęć i potrzebę kontynuacji na ich rzecz tego typu pomocy.

W Module III za cel przyjęto przezwycięzenie izolacji społecznej odczuwanej przez osoby starsze. Zadanie to realizowane było w ramach projektu socjalnego pn. „Radosna Druga Wiosna”. Wspomniany projekt zakładał aktywizację seniorów poprzez ich integrację w moderowanej grupie wsparcia, wpływającą na wzmocnienie sprawstwa, a także umożliwienia im wyjścia z domu i nawiązania kontaktów w środowisku lokalnym. W tym też celu, w siedzibie Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzanowie utworzono tzw. „Klub Seniora”, działający w okresie od czerwca 2022 roku do grudnia 2022 roku. Przytoczony klub zrzeszał stałą liczbę 8 uczestników, w tym 3 mężczyzn i 5 kobiet. Zajęcia o charakterze wspierająco-warsztatowym odbywały się 2 razy w miesiącu i trwały 3 godziny. Seniorzy mieli zapewniony transport i poczęstunek. Do „Klubu Seniora” należeli również sympatycy, których liczba sukcesywnie wzrastała. W ramach działalności klubu odbyło się 14 spotkań o różnej tematyce:

- spotkanie organizacyjno – integracyjne,

- wyjście do Muzeum w Chrzanowie im. Ireny i Mieczysława Mazarakich,
- wizyta w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Chrzanowie,
- spotkanie urodzinowe,
- spotkanie plenerowy – ognisko z kiełbaskami,
- spotkanie ze specjalistą – lekarz geriatra i neurolog,
- spotkanie ze specjalistą – dietetyk,
- wyjście do Muzeum w Chrzanowie „Dom Urbańczyka”,
- spotkanie ze specjalistą – Rzecznik Praw Konsumenta,
- spotkanie ze specjalistą – fizjoterapeuta,
- rehabilitant, spotkanie ze specjalistą – psycholog,
- spotkanie z kinem - popołudnie filmowe,
- spotkanie świąteczne – warsztat świąteczny,
- spotkanie podsumowujące projekt „Radosna Druga Wiosna”,
- spotkanie w ramach Opłatka Maltańskiego.

Podczas spotkań grupy wsparcia, uczestnicy mieli okazję na pogłębienie wzajemnych relacji, zbudowanie sieci wsparcia, poznanie możliwości ofertowej Gminy Chrzanów oraz spędzenie czasu w atmosferze akceptacji, zrozumienia i wzajemnej życzliwości. Wszyscy uczestnicy „Radosnej Drugiej Wiosny” zadeklarowali chęć uczestnictwa w zajęciach w następnym roku, wyrażając nadzieję, że będą one kontynuowane. Realizowany projekt spotkał się także z pozytywnym i ciepłym przejęciem środowiska lokalnego, z którego to wpłynęły sygnały do Ośrodka Pomocy Społecznej o chęci uczestnictwa w tego typu spotkaniach.

Do realizacji Modułu III Programu, oprócz Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzanowie, przystąpiły także następujące instytucje z Gminy Chrzanów:

- Muzeum w Chrzanowie im. Ireny i Mieczysława Mazarakich,
- Centrum Usług Socjalnych w Chrzanowie,
- Miejska Biblioteka Publiczna w Chrzanowie,
- Miejski Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Chrzanowie.

Wszystkie te placówki wykazały się ogromną pomysłowością i zrozumieniem potrzeb osób starszych, organizując spotkania i wydarzenia, które cieszyły się dużym zainteresowaniem wśród seniorów z Gminy Chrzanów. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że instytucje te

zrealizowały wszystkie zajęcia w ramach własnych zasobów zarówno lokalowych, finansowych, jak i kadrowych.

Centrum Usług Socjalnych w Chrzanowie

Zgodnie z przyjętymi założeniami programowymi, chrzanowskie Centrum Usług Socjalnych zorganizowało na rzecz osób powyżej 65 roku życia z terenu Gminy Chrzanów działania profilaktyczne z zakresu prowadzenia przez seniorów zdrowego trybu życia, z naciskiem na racjonalne odżywianie w wieku senioralnym, a także działania uświadamiające seniorów, jak żyć bezpiecznie w otaczającym ich świecie nowoczesnych technologii. Wskazane działania przeprowadzone zostały z wykorzystaniem bazy lokalowej, będącej w dyspozycji chrzanowskiego CUS, a sfinansowane ze środków własnych w/wymienionego Centrum. Na przestrzeni 9 miesięcy 2022 roku – począwszy od dnia 1 kwietnia, odbyło się łącznie 18 spotkań, realizowanych cyklicznie, tj. dwa razy w miesiącu.

Celem zachowania profilaktyki zdrowia wśród seniorów, zrealizowano zajęcia tematyczne z zakresu prawidłowej diety, z uwzględnieniem sezonowości warzyw i ich wpływu na organizm, roli poszczególnych witamin, a także wagi prawidłowego nawodnienia organizmu. Ponadto, wskazano, jak należy dbać o kondycję fizyczną organizmu, a także w jaki sposób na długo zachować sprawność umysłową. W tych obszarach przeprowadzono zajęcia aktywizujące do ruchu oraz tzw. „gimnastykę umysłu” poprzez zajęcia z biblioterapii, treningi poprawy pamięci, logicznego myślenia, usprawnienia kreatywności i koncentracji. Centrum Usług Socjalnych w Chrzanowie rozszerzyło swoje działania profilaktyczne o problematykę zdrowia psychicznego. Seniorzy mieli okazję zapoznać się między innymi z tematem depresji, w tym, jak ją rozpoznać i jak skutecznie się przed nią uchronić. W zakresie zdrowia psychicznego, ukazano efektywne metody relaksacyjne, jak chociażby aromaterapia, muzykoterapia, arteterapia. Seniorów zaproszono do aktywnego udziału w zajęciach manualnych o charakterze warsztatowym, celem poprawy ich sprawności ruchowej.

Z uwagi na dynamiczny rozwój otaczającego świata nowych technologii, osoby w wieku 65 plus należało uświadomić w zakresie właściwego reagowania na różnorodne sytuacje, zagrażające bezpieczeństwu seniorów. W tej sferze omówiono temat bezpieczeństwa „w sieci”, tj. jak bezpiecznie korzystać z Internetu, a także jak prawidłowo chronić swoje dane osobowe, by ustrzec się chociażby przed „kradzieżą tożsamości”. Dodatkowo, zaprezentowano aktualne telefony alarmowe, celem sprawnego otrzymania pomocy, adekwatnej do zagrażającej sytuacji.

Muzeum w Chrzanowie im. Ireny i Mieczysława Mazarakich

Zadania w ramach Gminnego Programu Osłonowego organizowane były również przez Muzeum w Chrzanowie im. Ireny i Mieczysława Mazarakich. Wspomniane Muzeum wsparło osoby w wieku 65 i więcej z terenu chrzanowskiej gminy w okresie od kwietnia do grudnia 2022 roku.

W bogatej ofercie chrzanowskiego Muzeum seniorzy mogli znaleźć między innymi wykłady tematyczne z różnych dziedzin naukowych, organizowane w formie „Kawiarni Naukowej”. Był to cykl spotkań stacjonarnych, cieszący się ogromnym zainteresowaniem, na co wskazuje liczna grupa aż 60 słuchaczy. W ramach spotkań poruszono m.in. tematykę nieistniejącego kościoła pw. „Krzyża Świętego” w Chrzanowie, zwyczajów pogrzebowych w społeczności żydowskiej, a także z czego zbudowano kałamarz.

W pierwszy weekend października 2022 roku chrzanowscy seniorzy uczestniczyli w wydarzeniu organizowanym przez Muzeum pn. „Weekend Seniora z kulturą”. Wydarzenie to, zorganizowane we współpracy z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, umożliwiło seniorom nieodpłatne zwiedzanie z przewodnikiem obiektów muzealnych. W ramach wspomnianego wydarzenia „Dom Urbańczyka” w Chrzanowie zaprezentował wystawę czasową pn. „Opowieść o dawnym Chrzanowie”, ukazującą dzieje miasta Chrzanowa, a także prelekcję Pani Justyny Szopa zatytułowaną „W zdrowym ciele – zdrowy duch”, ukazującą arkana zdrowego stylu życia w wieku senioralnym. Natomiast, Muzeum Mazarakich zapewniło zwiedzanie własnej wystawy, dostępnej w formie stałej.

Celem eksploracji obiektów dziedzictwa kulturowego i lepszego poznania historii miasta Chrzanowa, seniorzy spacerowali śladami kultury żydowskiej, jak też śladami walk o Niepodległość. W sumie odbyło się pięć spacerów historycznych, adresowanych bezpośrednio do osób z gminy Chrzanów w wieku 65 lat i więcej – udział w spotkaniach wzięło 40 seniorów.

Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Chrzanowie

Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Chrzanowie, w związku z wdrożonym w 2022 roku Gminnym Programem Osłonowym, zachęcał seniorów ze społeczności lokalnej Gminy Chrzanów do podejmowania inspirujących aktywności. I tak odpowiednio, w ramach sekcji artystycznych Miejskiego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji w Chrzanowie, prężnie działająca „Akademia Seniora” oferowała zajęcia oraz warsztaty z zakresu ćwiczeń ruchowych, malarstwa, zajęć tanecznych oraz sportowych (spacery z kijkami). Seniorzy z ogromną przyjemnością uczestniczyli również w rozmaitych wydarzeniach kulturalnych, jak

choćby w zabawie tanecznej z okazji „Andrzejek”. Chrzanowski MOKSiR przy współpracy z jedną z chrzanowskich szkół tańca towarzyskiego, współorganizował cykl wydarzeń pn. „Fiesta Cabana”, ukierunkowanych na naukę tańców latynoskich pod okiem wykwalifikowanych instruktorów tańca.

Spośród ważniejszych wydarzeń w ofercie Miejskiego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji w Chrzanowie znalazł się koncert Janusza Saługi z zespołem na podstawie wierszy Lucyny Szubel czy Piknik Patriotyczny, które cieszyły się ogromnym zainteresowaniem seniorów. Propozycję kulturalną MOKSiR uzupełniają także spotkania poetyckie „Grupy Twórczej Cumulus” oraz cykl „Letnia Kawiarenka Poetycka”.

Warto podkreślić, że chrzanowski MOKSiR na stałe współpracuje również z organizacją zrzeszającą seniorów, taką jak Uniwersytet Trzeciego Wieku w Chrzanowie. Co roku studenci UTW biorą udział w ekologicznym happeningu Qlturalny Warzywniak, gdzie pomagają sadzić warzywa oraz zioła, biorą udział w prelekcjach i propagują zdrowy styl życia.

Chrzanowski ośrodek kultury opiekuje się Kołami Gospodyń Wiejskich i Chórem Męskim Żaby, których członkowie w zdecydowanej większości osiągnęli wiek senioralny oraz włączają się aktywnie w niektóre wydarzenia jak; Wędrujące Podwórka, Piknik Patriotyczny, czy Koncert Noworoczny. Oferta dużych imprez plenerowych, jak Dni Chrzanowa tworzona jest również w oparciu o gusta dojrzałej publiczności. Stąd we wrześniu 2022 roku na sali teatralnej MOKSiR wystąpiło trio śpiewaków operowych – „Trzej Tenorzy”. Z kolei, w grudniu 2022 roku artyści z formacji pn. „Kabaret Siedmiu Wspaniałych” zaprezentowali swój autorski program satyryczny zatytułowany „Znowu z Wami”.

Wartym podkreślenia jest fakt, że wszystkie osoby powyżej 65 roku życia objęci są ulgą na zakup biletów kinowych. Natomiast, sama oferta kinowa zawierała również wyjątkowe propozycje skierowane do nieco „starszej widowni” (retransmisja koncertów „Andre Rieu; „Niech znów nastaną szczęśliwe dni”; „Pavarotti Live In Hyde Park”) oraz sylwestrowy wieczór filmowy.

Miejska Biblioteka Publiczna w Chrzanowie

Do Gminnego Programu Osłonowego w roku 2022 dołączyła również Miejska Biblioteka Publiczna w Chrzanowie, kierując część swojej oferty kulturalnej wyłącznie na rzecz osób w wieku senioralnym. Wszystkie dostępne zajęcia odbywały się nieodpłatnie w głównej siedzibie Biblioteki, bądź w przynależących do niej filiach, usytuowanych na terenie miasta Chrzanów oraz w poszczególnych sołectwach gminnych.

Wśród dostępnych form wsparcia na rzecz seniorów znalazły się między innymi warsztaty rękodzielnicze, organizowane cyklicznie w ramach inicjatywy pn. „Senior się nie nudzi”. Idei warsztatów rękodzieła przyświecał cel pielęgnowania obrzędów związanych z lokalną tradycją. Mając na względzie powyższe, zorganizowano zajęcia tematyczne pn. „Wspomnień czar” oraz „Nitro dekoracje. Pośród zajęć praktyczno-dydaktycznych, cieszących się największym zainteresowaniem wśród seniorów, na szczególną uwagę zasługują warsztaty komputerowe pn. „Nie bój mychy”, organizowane w formie cyklicznej w okresie od stycznia do marca 2022 roku, a następnie od września do listopada 2022 roku. Tematyka zajęć ukierunkowana była na szlifowanie umiejętności obsługi komputera i jego oprogramowania, w związku z koniecznością nabycia praktycznych umiejętności w zakresie selekcjonowania i wykorzystywania technologii informacyjnej w życiu codziennym. Zrealizowano w sumie 39 spotkań, tj. średnio na miesiąc przypadły 4 spotkania.

Wartym podkreślenia jest fakt, że kulturalna oferta Miejskiej Biblioteki Publicznej w Chrzanowie jest ofertą otwartą, skierowaną do wszystkich grup wiekowych. Oznacza, to że oprócz cyklicznie organizowanych zajęć, warsztatów i kursów, dedykowanych dla konkretnej grupy wiekowej, każdy może uczestniczyć w wydarzeniach kulturalnych oferowanych przez bibliotekę przez cały rok. Tym samym, tworzy się możliwość szeroko pojętej integracji międzypokoleniowej. Seniorzy z terenu chrzanowskiej gminy w roku 2022 mieli zatem możliwość skorzystania z warsztatów tworzenia eko-zielników i eko-ogródków, a w ramach spotkań rękodzielniczych wykreować makramy, ceramikę, kosmetyki naturalne, czy chociażby biżuterię. Ponadto, w propozycji Miejskiej Biblioteki Publicznej znalazły się warsztaty krawieckie, plastyczne, kulinarne, regionalistyczne, a także florystyczne. Osoby w wieku senioralnym mogły również skorzystać z zajęć edukacyjnych z obszaru zdrowia, a wśród nich z warsztatów zdrowego ruchu (zajęcia fitness i pilates), warsztatów zdrowego jedzenia oraz zapoznać się z możliwościami ludzkiego ciała i umysłu. Szeroko rozumianej integracji społecznej służyły lokalne wydarzenia okolicznościowe, jak np. „Sąsiedzki Jarmark Bożonarodzeniowy” w Balinie czy spotkanie o charakterze literacko-muzycznym pn. „Kocha się raz – koncert walentynkowy”.

III. DIAGNOZA SYTUACJI WARUNKUJĄCA KONTYNUACJĘ PROGRAMU W ROKU 2023

Przyjęcie programu osłonowego „Seniorzy w Społeczności Lokalnej Gminy Chrzanów” na rok 2023 stanowi element gminnej polityki społecznej w zakresie pomocy na rzecz osób powyżej 65 roku życia, mających problemy z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na wiek oraz stan zdrowia, prowadzących samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkających z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia. Program jest kontynuacją programu osłonowego z roku ubiegłego. Gmina Chrzanów już od wielu lat podejmuje różnorodne inicjatywy na rzecz poprawy jakości życia seniorów, starając się w ten sposób wyjść naprzeciw ich potrzebom i oczekiwaniom oraz zapewnić poczucie bezpieczeństwa. Realizacja powyższych założeń była możliwa m.in. dzięki wdrożeniu w latach poprzednich programu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „Wspieraj Seniora”. Dostrzeżone potrzeby, wyłonione podczas realizacji usług w ramach programu „Wspieraj Seniora”, stanowiły podstawę do realizacji założeń programu „Korpus Wsparcia Seniorów” na 2022 rok w Gminie Chrzanów i jego obecnej kontynuacji.

W 2023 r. wsparcie świadczone w ramach programu będzie obejmować m.in. wsparcie społeczne oraz wsparcie w codziennych czynnościach. Program umożliwi również wykorzystanie nowych technologii, w tym m. in. dostęp do nowych narzędzi wspomagających opiekę nad seniorami, która pozwoli osobom starszym czuć się bezpieczniej oraz być bardziej samodzielnymi, a w razie potrzeby szybko powiadomić bliską osobę czy też służby ratunkowe o kryzysowej sytuacji, w jakiej się znaleźli. Główną grupą problemów z jaką borykają się najstarsi mieszkańcy Gminy Chrzanów jest: izolacja, niska aktywność społeczna oraz problemy zdrowotne i ekonomiczne.

Na dzień 31 grudnia 2022 roku Gmina Chrzanów liczyła sobie 44 653 mieszkańców, w tym 34 565 zamieszkiwało miasto Chrzanów, a 10 088 to osoby zasiedlające tereny wiejskie. W ogólnej liczbie mieszkańców Gminy Chrzanów 10 357, to osoby powyżej 65 roku życia¹.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzanowie wynika, iż z oferowanego wsparcia w roku 2022 skorzystało łącznie 264 seniorów, w tym 167 kobiet i 97 mężczyzn (wzięto pod uwagę osoby w wieku 65 lat i więcej), borykających się z różnorodnymi problemami – ekonomicznymi, społecznymi i zdrowotnymi. Spośród wszystkich osób w wieku 65 lat i więcej, regularnie korzystających ze wsparcia OPS w Chrzanowie, 110 to osoby

¹ Dane statystyczne GUS 2022

z niepełnosprawnością, z kolei aż 125 osób objętych jest usługami opiekuńczymi².

Analizując powyższe dane pod względem ilości osób 65 plus, wymagających wsparcia, należy wziąć pod uwagę, iż wsparcie OPS w dużej mierze uzależnione jest od kryterium dochodowego osoby, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej. Zatem, chociaż powyższe liczby wskazują na potrzebę objęcia pomocą osób starszych, to nie są one do końca miarodajne. Bardziej wiarygodnym wskaźnikiem jest liczba seniorów objętych wsparciem w ramach programu „Wspieraj Seniora”, realizowanego w Gminie Chrzanów od października 2020 roku do końca roku 2021 oraz osób z ubiegłorocznej edycji programu „Korpus Wsparcia Seniorów”. Udział seniorów w tych programach nie był zależny od kryterium dochodowego. Dopiero te dane pokazują właściwą skalę osób powyżej 65 roku życia, wymagających wsparcia w środowisku.

Ewaluacja działań podjętych w trakcie realizacji programu osłonowego „Seniorzy w Społeczności Lokalnej Gminy Chrzanów”, dokonana z początkiem 2023 roku, pozwoliła wstępnie ocenić ogromną wartość realizowanego wsparcia. Zarówno dane obiektywne tj. liczba osób objętych wsparciem, jak i dane subiektywne tj. zebrane informacje bezpośrednio od seniorów, pokazują jak ważnym obszarem wymagającym zabezpieczenia jest pomoc dla seniorów w Gminie Chrzanów. Seniorzy objęci programem w głównej mierze, to osoby prowadzące samodzielne gospodarstwo domowe, samotne – pozbawione osób bliskich. Są to osoby, których stan zdrowia bardzo często nie pozwala na samodzielne wychodzenie z domu, a obawy o stan zdrowia potęgują ich izolację społeczną. Na podstawie zrealizowanego Programu, można wyodrębnić dwa główne obszary, w których pomoc najstarszym mieszkańcom gminy jest najbardziej zasadna i konieczna:

Pierwszy obszar – medyczny. W tym zakresie seniorzy oczekują wsparcia w obszarze profilaktyki zdrowia, polegającego na stałym dostępie do usług medycznych oraz stałym monitoringu sytuacji zdrowotnej.

Drugi obszar – przezwyciężenie izolacji społecznej. W tym obszarze znajdują się wszystkie działania, które pomagają seniorom pokonać szeroko rozumianą izolację społeczną, spowodowaną własnymi ograniczeniami, czy to fizycznymi czy mentalnymi. To bardzo obszerny zakres wsparcia, który podczas realizacji programów „Wspieraj Seniora” oraz „Korpus Wsparcia Seniorów” był szczególnie widoczny. Nierzadko dla seniorów zamkniętych w „czterech ścianach” własnego domu, pojawienie się osoby wspierającej – poprzez chociażby

² Dane własne OPS, stan na styczeń 2022r.

zrobienie zakupów, czy uczestnictwo w grupie wsparcia, było jedyną okazją do nawiązania kontaktów i relacji społecznych.

Powyższa analiza dotycząca zmian społecznych oraz potrzeby wsparcia osób starszych z Gminy Chrzanów, wskazuje, iż zasadnym jest objęcie grupy seniorów szczególną uwagą i wsparciem. Warto także w tym miejscu zaznaczyć, iż wsparcie to wpisuje się doskonale w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Chrzanów na lata 2018-2023, gdzie jeden z celów strategicznych brzmi: *Skuteczna polityka społeczna wobec starości i osób starszych*. Cel ten w swoim zakresie mieści między innymi takie obszary jak: wsparcie osób starszych w środowisku, promocja wolontariatu oraz aktywizacja rodziny i środowiska sąsiedzkiego w zaspokojeniu niezbędnych potrzeb życiowych osób starszych, wsparcie medyczne, pomoc w integracji ze środowiskiem lokalnym.

IV. CEL PROGRAMU

Cel główny:

Zapewnienie usługi wsparcia na rzecz seniorów w wieku 65 lat i więcej, poprzez świadczenie usług wynikających z rozeznania potrzeb na terenie Gminy Chrzanów, poprawę poczucia bezpieczeństwa i możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych oraz pomoc w integracji społecznej.

Cele szczegółowe:

1. Poprawa bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych, poprzez umożliwienie dostępu do tzw. „opieki na odległość”, a także wsparcie Gminy Chrzanów w realizacji świadczenia usług opiekuńczych – w ramach **MODUŁU II** Programu „Korpus Wsparcia Seniorów na rok 2023”.

Realizacja Modułu II ma na celu wsparcie w miejscu zamieszkania seniorów w wieku 65 lat i więcej, którzy mają problemy związane z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia, prowadzących samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkających z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającej opieki w codziennym funkcjonowaniu w zakresie odpowiadającym ich potrzebom.

2. Podniesienie aktywności społecznej osób starszych i polepszenie ich integralności ze środowiskiem lokalnym – w ramach **MODUŁU III** Programu „Korpus Wsparcia Seniorów na rok 2023”.

V. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu są Seniorzy w wieku 65 lat i więcej z terenu Gminy Chrzanów, mający problemy z samodzielnym funkcjonowaniem w środowisku zamieszkania ze względu na stan zdrowia, prowadzący samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkający z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia oraz narażone na wykluczenie społeczne ze względu na wiek lub niepełnosprawność.

VI. ZASADY REALIZACJI PROGRAMU

Program będzie realizowany w podziale na dwa moduły zadaniowe. Senior przystępujący do Programu może wziąć udział w jednym z wybranych modułów, jak i w obu modułach jednocześnie w zależności od potrzeb i możliwości.

MODUŁ II

„Opieka na odległość” jest nowoczesną formą sprawowania opieki nad osobami starszymi, chorymi, po przebytych zabiegach medycznych, z niepełnosprawnościami, którzy czasowo lub na stałe wymagają wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. To idealne rozwiązanie, szczególnie dla osób samotnych, zarówno tych, które nie potrzebują usług całodobowych i nie korzystają na co dzień z usług opiekuńczych czy specjalistycznych usług opiekuńczych, jak i tych objętych wsparciem w postaci usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych, u których nieprzewidywalność zmiany stanu zdrowia uzasadnia stałe monitorowanie w celu jak najszybszej reakcji, powiadomienia właściwych służb i udzielenia możliwie najszybszej pomocy, w tym pomocy medycznej, w ramach świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych. Rozwój współczesnego systemu opieki nad osobami starszymi doprowadził do rozwoju nowoczesnych technologii w tym obszarze. „Opieka na odległość” gwarantuje szeroko pojęty system bieżącego monitorowania parametrów życiowych seniora w miejscu jego zamieszkania oraz pozwala na natychmiastową reakcję w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia seniora – zarówno spowodowanego problemami w zachwianiu funkcji życiowych, jak również w sytuacji wystąpienia incydentów w miejscu zamieszkania.

Poprawa bezpieczeństwa oraz zapewnienie możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania wśród osób starszych odbywać się będzie za sprawą umożliwienia dostępu do tzw. „opieki na odległość”. Realizacja usługi będzie polegała na obsłudze systemu teleopieki realizowanego z wykorzystaniem tzw. „opaski bezpieczeństwa”, zakupionej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie w ramach omawianego Programu w edycji na rok 2022.

Przyznawanie pomocy ramach Moduł II obejmuje:

1. Rozeznanie potrzeb seniorów w zakresie wyposażenia ich w tzw. „opaskę bezpieczeństwa”.
2. Dokonanie zakupu systemu teleopieki u wybranego realizatora usługi.
3. Osoby, które zgłoszą się do Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzanowie za pośrednictwem infolinii, jak również w kontakcie bezpośrednim lub telefonicznym będą proszone o wypełnienie ankiety, której celem będzie weryfikacja potrzeb oraz zdiagnozowanie sytuacji zdrowotnej i rodzinnej danej osoby.
4. W przypadku, kiedy osoba będzie kwalifikowała się do udzielenia pomocy, pracownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzanowie ustali z seniorem szczegółowy zakres wsparcia i terminy świadczenia usługi.
5. Udzielenie wsparcia nie zależy od kryterium dochodowego, jak również nie jest przyznawane w drodze decyzji administracyjnej.
6. W związku z optymalizacją pomocy w formie „opaski bezpieczeństwa” nie każda osoba, która ukończyła 65 rok życia otrzyma opaskę. Udzielenie pomocy będzie związane z aktualną sytuacją socjalno-bytową osoby – w tym przede wszystkim zdrowotną i rodzinną.
7. W ramach Programu, seniorom w wieku 65 lat i więcej zostanie zapewniony dostęp do tzw. „opasek bezpieczeństwa” wyposażonych w następujące funkcje:
 - przycisk bezpieczeństwa – sygnał SOS,
 - detektor upadku,
 - czujnik zdjęcia opaski/urządzenia,
 - lokalizator GPS,
 - funkcje umożliwiające komunikowanie się z centrum obsługi i opiekunami,
 - funkcje monitorujące podstawowe czynności życiowe (puls i saturacja),
 - funkcje umożliwiające monitorowanie czasu realizowanej opieki przez osoby świadczące usługi opiekuńcze lub pomoc sąsiedzką.
8. Opaska bezpieczeństwa będzie połączona z usługą operatora teleopieki – w przypadku trudnej sytuacji lub nagłego zagrożenia wciśnięcie guzika alarmowego, znajdującego się na

opasce, umożliwiła połączenie się ze stale gotową do interwencji centralą. Po odebraniu zgłoszenia dyspozytor (ratownik medyczny, opiekun medyczny, pielęgniarka) podejmuje decyzję o sposobie udzielenia pomocy seniorowi.

9. Koordynowanie i monitorowanie usługi na terenie Gminy Chrzanów.

MODUŁ III

Przewyciężenie izolacji społecznej odczuwanej przez osoby starsze poprzez integrację w grupie, wpływającą na wzmocnienie sprawstwa osób starszych, wyjścia z izolacji społecznej oraz nawiązania kontaktów w środowisku lokalnym.

Realizatorami Modułu III będą następujące instytucje:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie,
- Muzeum w Chrzanowie im. Ireny i Mieczysława Mazarakich,
- Centrum Usług Socjalnych w Chrzanowie,
- Miejska Biblioteka Publiczna w Chrzanowie,
- Miejski Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Chrzanowie.

Ośrodek Pomocy Społecznej

Usługa będzie realizowana bezpośrednio przez pracowników OPS z wykorzystaniem własnych zasobów lokalowych.

Przyznawanie pomocy w ramach Modułu III obejmuje:

- Uczestnictwo w grupie wsparcia seniorów z Gminy Chrzanów – spotkania cykliczne moderowane przez pracowników socjalnych przygotowanych do prowadzenia grupy wsparcia dla seniorów (spotkania 2 razy w miesiącu po 3 godziny).
- W ramach spotkań raz na dwa miesiące odbędą się zajęcia edukacyjne ze specjalistami w dziedzinie zdrowia seniorów oraz ich bezpieczeństwa.
- Wyjścia do miejsc kulturalno-rozrywkowych (2 wyjścia w okresie realizacji programu).
- Zapewnienie transportu dla osób starszych na spotkania i powrót do domu.

Muzeum w Chrzanowie im. Ireny i Mieczysława Mazarakich

Usługa będzie realizowana z wykorzystaniem własnych zasobów kadrowych Muzeum, a także z wykorzystaniem własnej bazy lokalowej i nakładów finansowych.

Wsparcie seniorów z terenu Gminy Chrzanów obejmuje nieodpłatne atrakcje, typu:

- wykłady tematyczne z różnych dziedzin naukowych w ramach inicjowanej przez Muzeum działalności „Kawiarni Naukowej”;
- zwiedzanie wystaw stałych i czasowych w dostępnych na terenie Gminy Chrzanów obiektach Muzeum im. Ireny i Mieczysława Mazarakich oraz „Domu Urbańczyka” w ramach „Weekendu Seniora z kulturą”, organizowanego przy Współpracy z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego;
- eksploracja obiektów dziedzictwa kulturowego, celem lepszego poznania historii miasta Chrzanowa.

Centrum Usług Socjalnych w Chrzanowie

Usługa będzie kontynuowana w formie stacjonarnej w siedzibie chrzanowskiego CUS. Pracownicy Centrum przeprowadzą cykliczne działania o charakterze:

- profilaktycznym – z zakresu zdrowego trybu życia. Zajęcia ukierunkowane na szeroko rozumianą kondycję fizyczną i psychiczną osób w wieku senioralnym;
- praktyczno-edukacyjnym. Spotkania z podziałem na zajęcia warsztatowe np. z obszaru poprawy ogólnej motoryki seniorów oraz zajęcia dydaktyczne – np. z obszaru wiedzy o świecie nowoczesnych technologii.

Miejska Biblioteka Publiczna w Chrzanowie

Usługa będzie realizowana w siedzibie głównej Biblioteki, a także w filiach bibliotecznych na terenie miasta Chrzanowa i przyległych sołectwach.

Oferta skierowana do osób w wieku powyżej 65 roku życia zostanie całkowicie pokryta z budżetu własnego chrzanowskiej Biblioteki, a swym zakresem obejmie:

- rozmaite zajęcia praktyczne, typu warsztaty: rękodzielnicze, krawieckie, plastyczne, kulinarne, florystyczne czy regionalistyczne;
- zajęcia praktyczno-dydaktyczne np. z zakresu obsługi komputera czy profilaktyki zdrowia;
- spotkania literacko-muzyczne i plenerowe.

Spotkania ukierunkowane zostaną na pielęgnację obrzędów związanych z lokalną tradycją, a także integrację – nie tylko społeczną, ale również międzypokoleniową. Senior indywidualnie podejmie decyzję z jakiego rodzaju wsparcia skorzysta oraz w jakim terminie będzie podejmował aktywność. Umożliwi to nawiązanie sieci kontaktów i relacji oraz wymiany doświadczeń zarówno z „rówieśnikami”, jak też z młodszym pokoleniem.

Miejski Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Chrzanowie

Usługa będzie kontynuowana w dotychczasowej formie, a realizowana z zasobów kadrowych chrzanowskiego MOKSiR. Tym samym, osoby w wieku senioralnym będą mogły wziąć bezpłatny udział w rozmaitych przedsięwzięciach, skrojonych na miarę własnych potrzeb. W ofercie Miejskiego Ośrodka Kultury Sportu i Rekreacji w Chrzanowie ponownie znajdują się:

- „Akademia Seniora” – ukierunkowana na pobudzenie ogólnopojętej aktywności seniorów;
- sekcje artystyczne – w różnym wymiarze;
- wydarzenia kulturalne – koncerty, spektakle teatralne, kabarety, spotkania literackie, wieczory poetyckie, pikniki i imprezy plenerowe;
- Uniwersytet Trzeciego Wieku – prowadzony przez działające na terenie Gminy Chrzanów Stowarzyszenie „Uniwersytet Trzeciego Wieku”; celem jest szeroko rozumiana edukacja osób w wieku senioralnym wraz z jednoczesną aktywizacją społeczną, integracją międzypokoleniową, promowaniem zdrowego stylu życia, itp.;
- działalność Kół Gospodyń Wiejskich z terenu całej Gminy Chrzanów oraz Chóru Męskiego Żaby – chrzanowski MOKSiR sprawuje pełny patronat.

VII. FINANSOWANIE PROGRAMU

1. W ramach programu gminom udziela się wsparcia finansowego na podstawie art. 115 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.
2. Gmina może otrzymać dotację na realizację działań przewidzianych programem, jeżeli udział środków własnych gminy wynosi nie mniej niż 20% przewidywanych kosztów całkowitych realizacji zadania.
3. Gmina może otrzymać dotację na realizację działań przewidzianych w programie po przyjęciu programu osłonowego lub uzupełnienie już przyjętego w danej gminie programu osłonowego o działania obejmujące zakres podmiotowy i przedmiotowy programu, zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej.
4. Niewykorzystana kwota dotacji podlega zwrotowi na zasadach przewidzianych w ustawie o finansach publicznych.

VIII. KRYTERIA KWALIFIKUJĄCE DO OBJĘCIA PROGRAMEM

Do objęcia Programem kwalifikują się seniorzy w wieku 65 lat i więcej, zamieszkujący Gminę Chrzanów i deklarujący, iż jest to miejsce ich aktywności życiowej, którzy mają problemy z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia, prowadzący samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkający z osobami bliskimi, które nie są w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia lub są zagrożone wykluczeniem społecznym ze względu na wiek i niepełnosprawność.

IX. Realizator Programu

Realizatorem programu jest Gmina Chrzanów.

Do zadań gminy należy:

- 1) koordynacja, monitorowanie oraz nadzór nad realizacją programu w gminie;
- 2) rozeznanie potrzeb seniorów w wieku 65 lat i więcej w gminie;
- 3) przyjęcie uchwałą programu osłonowego na podstawie art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej;
- 4) złożenie do właściwego wojewody, za pośrednictwem CAS, zapotrzebowania na środki uwzględniając liczbę osób w wieku 65 lat i więcej oraz potrzeby występujące w danej gminie;
- 5) przekazanie wojewodzie rocznego sprawozdania z realizacji Programu, w tym:
 - sprawozdania z realizacji Modułu II;
- 6) gminy przystępujące do realizacji programu są zobowiązane do wypełniania obowiązku informacyjnego, zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 maja 2021r. w sprawie określenia działań informacyjnych podejmowanych przez podmioty realizujące zadania finansowane lub dofinansowane z dotacji celowej budżetu państwa lub z państwowych funduszy celowych (Dz. U. poz. 953);
- 7) realizacja zgłoszeń seniorów, dokonywanych zarówno za pośrednictwem infolinii, jak również przyjmowanych bezpośrednio przez ośrodek pomocy społecznej/centrum usług społecznych.

X. OKRES REALIZACJI PROGRAMU

Program będzie realizowany w okresie od 1.03.2023r. do 31.12.2023r. z możliwością przedłużenia na lata kolejne w sytuacji uznania zasadności dalszego podejmowania działań w tym zakresie.

XI. EWALUACJA PROGRAMU

Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie w ramach Programu będzie koordynował działania oraz prowadził stały monitoring i nadzór nad realizacją programu w Gminie Chrzanów. Ponadto prześle wojewodzie sprawozdanie z realizacji programu z Modułu II